

รายงานสถานการณ์โรคหัด หัดเยอรมัน และหัดเยอรมันแต่กำเนิด

วันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน พ.ศ. 2568

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2568)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สถานการณ์โรคหัด

สถานการณ์โรคหัด ตั้งแต่เดือนมกราคม - เมษายน 2568 มีแนวโน้มพบผู้ป่วยน้อยกว่าในปี 2567 แต่ยังพบผู้ป่วยยืนยันอย่างต่อเนื่อง จากการเฝ้าระวังผู้ป่วยไข่ออกผื่น/สงสัยโรคหัด โดยใช้ข้อมูลจากโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน 2568 มีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน 962 ราย พบผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ 282 ราย และมีประวัติเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 27 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.49 ต่อแสนประชากร ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต แม้ผู้ป่วยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ (ร้อยละ 67.09) แต่มีแนวโน้มการรายงานผู้ป่วยยืนยันนอกพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 32.91) และมีรายงานผู้ป่วยในจังหวัดที่ยังไม่เคยพบผู้ป่วย ในปี 2567 มาก่อน ได้แก่ เชียงราย หนองบัวลำภู สระแก้ว ชัยภูมิ สุรินทร์ อ่างทอง และสระแก้ว นอกจากนี้ ยังมีรายงานผู้ป่วยต่างชาติที่เข้ามารักษาที่ประเทศไทย (imported cases) ในจังหวัดตราด 3 ราย ทั้งนี้ สามารถติดตามข้อมูลสถานการณ์โรคหัด รายสัปดาห์ เพิ่มเติมได้ที่ <https://ddc.moph.go.th/doe/pagecontent.php?page=1862&dept=doe>

สถานการณ์โรคหัดเยอรมัน

จากฐานข้อมูลโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน 2568 มีรายงานผู้ป่วยยืนยันหัดเยอรมันทางห้องปฏิบัติการ 2 ราย ในจังหวัดระยอง และนครราชสีมา ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต

สถานการณ์โรคหัดเยอรมันแต่กำเนิด

สถานการณ์โรคหัดเยอรมันแต่กำเนิดของประเทศไทย จากการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ผ่านการรายงานในระบบเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน หัดเยอรมันแต่กำเนิด (โปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง) รหัส 93 ของระบบเฝ้าระวังโรคดิจิทัล (DDS) และระบบข้อมูลสุขภาพ 43 แพ้ม รวมทั้งการเฝ้าระวังเฉพาะพื้นที่ (Sentinel surveillance) ในผู้ป่วยเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ใน 17 จังหวัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน 2568 ได้รับรายงานผู้ป่วยสงสัยโรคหัดเยอรมันแต่กำเนิดสะสม จำนวน 4 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.09 ต่อประชากรเด็กเกิดมีชีวิตหนึ่งคน ไม่พบรายงานผู้เสียชีวิต อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 3 : 1 อายุระหว่าง 5 วัน ถึง 5 เดือน มีการเก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ป่วยส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการทั้ง 4 ราย โดยผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบว่า มีผู้ป่วยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยันหัดเยอรมัน (Rubella IgM = Positive) 1 ราย

เกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน ขององค์การอนามัยโลก

องค์การอนามัยโลกได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการเฝ้าระวัง สอบสวน และการส่งตัวอย่าง สู่เป้าหมาย การกำจัดโรค ดังนี้

1. อัตราการรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 รายต่อแสนประชากรต่อปี
2. สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 รายต่อแสนประชากรต่อปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
3. สอบสวนโรคเฉพาะรายในผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ภายใน 48 ชั่วโมง หลังจากพบผู้ป่วย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้ป่วย
4. สัดส่วนของผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมันที่ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
5. สัดส่วนของการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรค ในการระบาดที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
6. สัดส่วนของตัวอย่างส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการได้รับภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

ผลการดำเนินงานการเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน ของประเทศไทย ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2568 ดังนี้

1. ประเทศไทยมีอัตราการรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน 0.68 ต่อแสนประชากร
2. สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 รายต่อแสนประชากรต่อปี คือ ร้อยละ 9.09 โดยมี 7 จังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล ภูเก็ต และระยอง
3. ผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ได้รับการสอบสวนโรคเฉพาะรายภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย ร้อยละ 98.02
4. ผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมัน ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 76.30
5. การส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรคในการระบาด ที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองจาก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร้อยละ 0
6. ห้องปฏิบัติการได้รับตัวอย่างส่งตรวจภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง ร้อยละ 71.66

(รายละเอียดตามตารางที่ 1 -2)

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินการตามเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคและเป้าหมายของการกำจัดโรคหัด
หัดเยอรมัน ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ปี พ.ศ. 2563 – 30 เมษายน 2567

สถานการณ์การเฝ้าระวังฯ		ปี พ.ศ.					
		2563	2564	2565	2566	2567	2568
อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันหัด หัดเยอรมัน และผู้ที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาต่อแสนประชากร		0.67	0.012	0.03	0.03	8.14	0.49
จำนวนผู้เสียชีวิต (อัตราตายต่อแสนประชากร)		0	0	0	0	11 (0.02)	0
การดำเนินงานตามเกณฑ์	เป้าหมาย	2563	2564	2565	2566	2567	2568
อัตราการรายงานผู้ป่วยไข้อยากผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน	$\geq 2/100,000$	1.43	0.26	0.28	0.91	3.42	0.68
สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข้อยากผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 ราย ต่อแสนประชากรต่อปี	$\geq 80\%$	20.78	0.00	2.60	14.29	31.17	9.09
สอบสวนโรคเฉพาะรายในผู้ป่วยไข้อยากผื่นหรือ ผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย	$\geq 80\%$	98.01	93.80	97.99	98.08	99.16	98.02
สัดส่วนของผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมัน ที่ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ	$\geq 80\%$	95.41	56.00	99.53	86.85	62.98	76.30
สัดส่วนของการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรค ในการระบาดที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	$\geq 80\%$	16.13	No outbreak	No outbreak	100 (1/1)	22.11 (86/389)	0 (0/9)
สัดส่วนของตัวอย่างส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการ ได้รับภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง	$\geq 80\%$	88.46	63.40	75.81	77.40	71.52	71.66

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 30 เมษายน 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตรากรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน ($\geq 2 / 100,000$ ประชากรแสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
1	ลำปาง	15	7	7	0.99	59.46	96.37
1	แพร่	9	2	2	0.47	57.81	84.09
1	เชียงใหม่	33	6	5	0.31	57	83.82
1	ลำพูน	8	1	1	0.25	50.8	89.09
1	พะเยา	10	1	1	0.22	59.12	84.91
1	เชียงราย	24	3	1	0.09	42.33	77.91
1	แม่ฮ่องสอน	5	0	0	0	67.5	95.3
1	น่าน	10	0	0	0	50.9	80.66
2	ตาก	11	4	4	0.73	61.55	92.17
2	อุตรดิตถ์	9	2	2	0.46	68.06	95.25
2	พิษณุโลก	17	2	2	0.24	60.77	89.59
2	สุโขทัย	12	1	1	0.17	68.45	95.03
2	เพชรบูรณ์	20	0	0	0	67.98	93.78
3	นครสวรรค์	21	2	2	0.2	65.65	90.82
3	กำแพงเพชร	15	1	1	0.14	65.68	89.5
3	อุทัยธานี	7	0	0	0	71.11	98.45
3	พิจิตร	11	0	0	0	71.69	96.31
3	ชัยนาท	7	0	0	0	65.79	96.37
4	อ่างทอง	6	4	2	0.74	69.92	96.53
4	นนทบุรี	27	5	5	0.38	61.25	95.6
4	ลพบุรี	15	2	2	0.28	69.29	94.38
4	สระบุรี	13	1	1	0.16	63.26	82.69
4	ปทุมธานี	25	2	2	0.16	58.46	83.18
4	สิงห์บุรี	5	0	0	0	63.04	91.77
4	พระนครศรีอยุธยา	17	1	0	0	69.17	94.31
4	นครนายก	6	0	0	0	64.9	91.54

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 30 เมษายน 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตรากรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน (≥ 2 / 100,000 ประชากร แสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
5	นครปฐม	19	26	10	1.09	66.39	88.31
5	ประจวบคีรีขันธ์	11	18	3	0.56	68.22	93.95
5	ราชบุรี	17	4	4	0.48	67.51	90.27
5	เพชรบุรี	10	2	2	0.42	67.19	93.5
5	สมุทรสาคร	12	0	0	0	57.1	88.8
5	สุพรรณบุรี	17	0	0	0	61.21	87.78
5	กาญจนบุรี	17	0	0	0	54.23	72.25
5	สมุทรสงคราม	4	0	0	0	66.99	93.89
6	ระยอง	16	45	36	4.68	69.09	87.79
6	จันทบุรี	11	13	9	1.69	66.04	91.91
6	ชลบุรี	33	10	9	0.56	57.71	83.56
6	สระแก้ว	12	17	2	0.36	66.64	89.71
6	ฉะเชิงเทรา	15	4	1	0.14	66.81	96.47
6	ปราจีนบุรี	10	1	0	0	69.01	89.89
6	สมุทรปราการ	28	0	0	0	69.7	94.29
6	ตราด	5	3	0	0	71.37	95.4
7	ร้อยเอ็ด	26	4	2	0.16	67.13	90.79
7	ขอนแก่น	36	0	0	0	61.29	84.87
7	มหาสารคาม	19	0	0	0	62.57	88.34
7	กาฬสินธุ์	20	0	0	0	68.33	92.8
8	หนองบัวลำภู	11	10	9	1.78	62.08	79.32
8	หนองคาย	11	6	6	1.18	64.27	99
8	อุดรธานี	31	16	14	0.9	70.57	96.97
8	นครพนม	15	2	2	0.28	62.27	90.17
8	สกลนคร	23	2	2	0.18	62.42	82.93
8	เลย	13	1	1	0.16	64.45	96.2
8	บึงกาฬ	9	0	0	0	63.26	92.24

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตราการรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน (≥ 2 / 100,000 ประชากร แสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
9	บุรีรัมย์	32	7	6	0.38	65.59	91.48
9	ชัยภูมิ	23	5	4	0.36	63.53	87.62
9	สุรินทร์	28	6	3	0.22	67.06	93.37
9	นครราชสีมา	53	8	5	0.19	68.24	94.71
10	ยโสธร	11	7	7	1.33	64.44	89.27
10	อุบลราชธานี	38	23	22	1.18	59.31	86.22
10	อำนาจเจริญ	8	2	2	0.54	67.92	92.24
10	มุกดาหาร	7	1	1	0.29	53.65	88.06
10	ศรีสะเกษ	29	4	3	0.21	63.69	96.86
11	ภูเก็ต	9	15	14	3.36	53.76	63.58
11	สุราษฎร์ธานี	22	22	18	1.69	64.64	86.89
11	ระนอง	4	13	3	1.67	66.3	92.72
11	กระบี่	10	6	4	0.83	70.45	97.3
11	ชุมพร	11	2	2	0.4	66.42	92.2
11	นครศรีธรรมราช	31	0	0	0	60.7	80.06
11	พังงา	6	0	0	0	68.24	95.07
12	ยะลา	11	178	68	12.37	43.25	61.68
12	สตูล	7	27	21	6.47	69.27	96.74
12	ปัตตานี	15	171	23	3.12	32.48	42.39
12	สงขลา	29	85	43	3.02	62.12	87.94
12	นราธิวาส	17	101	24	2.93	39.45	54.34
12	ตรัง	13	8	7	1.1	70.1	95.06
12	พัทลุง	11	1	1	0.19	68.57	97.72
13	กรุงเทพมหานคร	108	25	5	0.09	ไม่พบ ข้อมูล	ไม่พบ ข้อมูล

* ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) <https://hdcservice.moph.go.th/>

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรค ขององค์การอนามัยโลก พบจังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 2 รายต่อแสนประชากร จำนวน 7 จังหวัด และประเทศไทยมีการสอบสวนโรคเฉพาะรายภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย ร้อยละ 98.02 ทั้งนี้ยังมีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 เกณฑ์ ได้แก่ 1.) อัตราการรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมันของ ประเทศไทย 2.) สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นผ่านเกณฑ์ 3.) สัดส่วนผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมันที่ได้รับ การตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 4.) สัดส่วนการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรค และ 5.) สัดส่วนของ ตัวอย่างสิ่งส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการได้รับภายใน 5 วัน

เพื่อการกำจัดโรคหัด หัดเยอรมันในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังโรคที่เข้มแข็ง และเนื่องจากมีรายงานกลุ่มก้อนการระบาดภายในชุมชน เพิ่มมากขึ้น โดยหนึ่งในกลุ่มก้อนการระบาดพบว่าเป็นชาวต่างชาติ ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และจากรายงานในช่วงที่ผ่านมาพบผู้ป่วยต่างชาติที่เข้ามารักษาที่ประเทศไทย (imported cases) ประกอบกับมีการรายงานผู้ป่วยโรคหัดจำนวนมากในประเทศเวียดนามและกัมพูชา ดังนั้นเมื่อพบผู้ป่วย ไข่วัณโรค (ชนิด MP rash) หรือผู้ป่วยที่แพทย์สงสัยว่าเป็นหัด ขอให้รายงานข้อมูลผู้ป่วยเข้าสู่ฐานข้อมูลโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง กรมควบคุมโรค (<https://apps-doe.moph.go.th/measles/>) และระบบเฝ้าระวังโรคดิจิทัล (Digital Disease Surveillance; DDS) และสอบสวนโรคเฉพาะราย โดยเฉพาะข้อมูลประวัติการได้รับวัคซีน ประวัติการสัมผัสผู้ป่วย และประวัติการเดินทางออกนอกประเทศ พร้อมทั้งเจาะเลือดผู้ป่วยเพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการควรเก็บในช่วง 4 - 30 วัน หลังผื่นขึ้น หรือ เก็บตัวอย่างจาก throat swab หรือ nasal swab เพื่อตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบหาแหล่งต้นตอและการไหลเวียนของเชื้อภายใน/ภายนอกประเทศ โดยส่งตรวจได้ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ เขตต่าง ๆ ทั้งนี้ สามารถศึกษาเพิ่มเติมของคู่มือเกี่ยวกับการเฝ้าระวังได้ทางเว็บไซต์กองระบาดวิทยา https://ddc.moph.go.th/doe/journal_detail.php?publish=16432

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นจากข้อมูลที่รายงานโดยโรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ โดยได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิคและงบประมาณบางส่วน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกรมควบคุมโรค และองค์การอนามัยโลก (WHO)

เรียบเรียงโดย : ฉัตรมงคล สัมแป้น, ภูมิภัทร ยอดชมภู, ปณิดา คุ่มผล, ปรางณพิชญ์ วิหารทอง, ภาวินี ด้วงเงิน
กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค